

VINGÅKERS KOMMUN

2023-12-06

Revisorerna

Kommunstyrelsen

Socialnämnden

För kännedom:

Kommunfullmäktiges presidium

Revisionsrapport – Granskning av ekonomistyrning inom socialnämndens ansvarsområde

En fungerande ekonomistyrning är en viktig del av den samlade styrningen och ledningen av kommunen. Att en och samma nämnd eller verksamhet under flera år har stora återkommande ekonomiska underskott kan tyda på att ekonomistyrningen inte fungerar, på bristande politiskt ansvarstagande eller att resursfördelningen inte sker utifrån realistiska underlag. Återkommande ekonomiska underskott riskerar medföra att kommunen inte klarar av att bedriva en verksamhet med god ekonomisk hushållning. Det kan därför finnas skäl att komplettera den grundläggande granskningen av den aktuella nämnden och kommunstyrelsen med en fördjupad granskning av ekonomistyrningen.

Socialnämnden ansvarar enligt kommunallagen kap 6 § 6 för att verksamheten bedrivs enligt de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt. Kommunstyrelsen ansvarar enligt samma lag kap 11 § 8 för att ett förslag till budget upprättas. Det är kommunstyrelsen som ska tydliggöra när de olika nämnderna ska inlämna underlag med mera till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen ska enligt samma lag ha uppsikt över nämndens verksamhet.

Socialnämnden har under flera år inte bedrivit sin verksamhet inom tilldelad driftbudgetram. Under de fyra åren 2018-2021 uppgick nämndens underskott till sammanlagt - 31 166 tkr. Prognosen i delårsrapporten för 2022 visade på att nämnden kommer att redovisa ett underskott med -9 398 tkr. Vissa år har kommunen inte klarat balanskravet på grund av detta.

Kommunens revisorer har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det som angeläget att göra en granskning av kommunstyrelsens mål- och budgetprocess samt av socialnämndens ekonomistyrning.

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå samt om

socialnämnden säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet den ansvarar för. Granskningen syftar även till att bedöma om den interna kontrollen inom granskningsområdena är tillräcklig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå. Vidare är den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen inte helt har säkerställt en tillräcklig intern kontroll i mål- och budgetprocessen inom socialnämndens verksamhetsområde.

Vår samlade bedömning är att socialnämnden inte helt har säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning för den verksamhet den ansvarar för. Vidare är den sammanfattande bedömningen att socialnämnden inte helt har säkerställt en tillräcklig intern kontroll i ekonomistyrningen inom socialnämndens verksamhetsområde.

Till grund för bedömningen ligger de åtta revisionsfrågor som granskningen har omfattat.

Mot bakgrund av de iakttagelser som framkommit i granskningen lämnas följande rekommendationer till socialnämnden:

- Tydliggöra budgeten som styrmedel. Det kan ske genom att upprätta kompletterande riktlinjer för ekonomistyrning för socialnämnden för att förstärka vikten av att styra och bedriva verksamheten utifrån fastställd budgetram. Det kan också ske genom att tillse att en översyn och revidering av nämndens reglemente sker för att tydliggöra ansvaret för att verksamheten ska bedrivas inom tilldelade budgetramar.
- Se över behovet att komplettera socialnämndens reglemente med bestämmelser hur uppföljning av ekonomi och verksamhet ska ske till kommunstyrelsen och till fullmäktige.
- Upprätta och fastställa fördelningsprinciper för det interna budgetarbetet inom nämnden. Detta i syfte att göra resursfördelning och fördelningsprinciper transparenta och säkerställa att fördelning av nämndens budgetram tar hänsyn till verksamhetens mål samt demografiska och strukturella behov för att få en god ekonomisk styrning. Som ett led i detta arbete behöver även rutin införas där fördelningsprinciperna inför varje budgetår utvärderas och uppdateras vid förändringar i behov och politiska mål.
- Säkerställa att arbetet med att vidta åtgärder på såväl förvaltningsnivå som på politisk nivå fortsätter kommande år för att nå en ekonomi i balans i ett långsiktigt perspektiv. Genom en nära dialog med tjänstemän och utifrån väl underbyggda underlag behöver nämnden besluta om åtgärder. Som en del i detta ingår även att utreda och lyfta förslag till beslut om förändrat utbud till kommunstyrelsen för att anpassa verksamheten till den tilldelade budgetramen, men med fortsatt beaktande av att kunna bedriva en god vård och omsorg för medborgarna.
- Fortsätta arbetet med analysen av budgetföljsamhet för åren 2013–2022. Som en del i det arbetet behöver nämnden även genomföra en ekonomisk genomlysning och vid behov göra en översyn av bland annat biståndsriktlinjer och utskrivningsprocesser som ett led i att nå en ekonomi i balans.

Mot bakgrund av de iakttagelser som framkommit i granskningen lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Erbjudna förtroendevalda i styrelse och nämnder möjlighet att delta i en utbildning kopplat till kommunens mål- och budgetprocess.
- Fortsätta arbetet med översyn och framtagande en ny resursfördelningsmodell på kommunövergripande nivå med principer om fördelning av budgetramar för styrelse och nämnder. Detta dels i syfte att göra resursfördelning och fördelningsprinciper transparenta, dels i syfte säkerställa att hänsyn tas till kommunövergripande mål samt demografiska och strukturella behov för att få en god ekonomisk styrning. Som ett led i detta arbete behöver även rutin införas där fördelningsprinciperna inför varje budgetår utvärderas och uppdateras vid förändringar i behov och politiska mål.
- Det åligger kommunstyrelsen ett övergripande ledningsansvar enligt fastställt reglemente och att uppföljning av kommunens ekonomi och verksamhet sker till fullmäktige från samtliga nämnder. Utifrån det ansvaret bör styrelsen upprätta dokumenterade rutiner kring hur rapportering av ekonomi och verksamhet ska ske till kommunstyrelse och kommunfullmäktige.
- Kommunstyrelsen behöver fortsatt noggrant följa socialnämndens arbete att nå en ekonomi i balans för att vid behov aktivt utöva uppsiktsplikten (vid behov göra påpekanden och ge anvisningar till nämnden samt uppmärksamma fullmäktige på nämndens ekonomiska situation och ge förslag till åtgärder vid behov).
- Om socialnämnden fortsätter redovisa stora underskott kommande räkenskapsår, behöver kommunstyrelsen utreda och besluta om strukturella förändringar inte bara inom socialnämnden, utan även inom andra nämnders verksamheter för att nå en ekonomi i balans. Som en del i detta behöver styrelsen även aktualisera till kommunfullmäktige att nämnden inte kan bedriva verksamhet inom den tilldelade budgetramen.

Resultatet av granskningen framgår av bifogad revisionsrapport "Granskning av ekonomistyrning inom socialnämndens ansvarsområde". Rapporten har hanterats på revisorernas möten den 6 december och överlämnas härmed för åtgärder. Svar önskas senast 2024-03-22 till revisorerna.

FÖR VINGÅKERS KOMMUNS REVISORER

Peter Vogt
Ordförande

Göran Heljedal
vice ordförande